

לאוני סוואן - "גריי"

לאוני סוואן "גריי" (תרגום מגרמנית ארז וולק), הוצאת עם עובד, התשע"ט, 342 עמ'

גריי הוא הספר השלישי של לאוני סוואן (שמה הספרותי, שכן המחברת מעדיפה לשמור את שמה האמיתי לעצמה). כדי להבינו יותר כדאי להיזכר בשניים הקודמים של אותה סופרת מוכשרת. אלו הם "גלנקיל: מותחן כבשים" ו-"גארו: מותחן כבשים ועזים". בשניהם, הגיבורים והבלשים למעשה הם כבשים (זו לא טעות!). בראשון הם חוקרים את הרצח של ג'ורג', הרועה הזקן והנאמן באחו באירלנד. ובשני הם נודדים לצרפת עם רועה מסורה אחרת (רבקה).

הסיפור שלפנינו פשוט יותר, אך סוריאליסטי לא פחות. גיבורו הוא ד"ר אוגוסטוס הָף, עמית מחקר מכובד במחלקה לאנתרופולוגיה באוניברסיטת קיימברידג' (עם שאיפות לפרופסורה וקביעות). ד"ר הף הוא חוקר מכובד של אמונות טפלות לדורותיה שבין השאר סובל מהפרעה טורדנית כפייתית (OCD). שולחנו תמיד מבריק ונוצץ והוא יוצא ובא מחדרו לפי טקסים ברורים וממוספרים (יוצא עם רגל שמאל לפני ימין, נועל שלוש פעמים את הדלת, ובודק!).

לצערנו, אחד מהסטודנטים שלו, אליוט פיירבנקס, בן למשפחה מיוחסת ולורד עתידי, נופל אל מותו מגג אחד הבניינים באוניברסיטת קיימברידג'. אליוט היה ידוע כמטפס מושבע על בניינים

וסנוב יהיר לא קטן. האם נפל עקב תאונה? התאבדות? או שמא חס וחלילה נרצח? הף איננו אחד המורים של אליוט, אלא החונך שלו. חונך בקיימברידג' משמעו מלווה בלימודים ואחראי על רווחתו האישית והשתלבותו בחיי הקולג' (החל מבעיות משמעת ועד לבעיות בריאותיות ורגשיות, אך לא קשור לתחום הלימוד והתוכן האקדמאי). ממילא עקב הנסיבות המצערות צריך הף לדבר בהלוויתו של אליוט, ולנקוט את הצעדים המתבקשים.

בין שאר מוזרויותיו של אליוט, הוא גידל לו כחיית מחמד אפרור אפריקני (מין של תוכי המוכר בציבור בכנויו 'ג'אקו'). חל איסור על גידול חיות מחמד בקיימברידג' אך אליוט בתוקף מעמדו הצליח לקבל אישור לכך. הנימוק? מחקר לשוני מעורפל כלשהו. וכך הסתובב לו

אליוט עם התוכי 'גריי' על כתפו. נזכיר כי האפרור ידוע כאחת החיות האינטליגנטיות ביותר (יחד עם הדולפין והשימפנזה). קסמו העיקרי נובע מיכולתו לחקות מלים. ידוע על אפרורים שהגיעו עד לשבע מאות מלים, כולל היכולת לזהות צבעים ומבנים.

לאחר מותו של אליוט מוצא עצמו הף בתפקיד בייביסיטר זמני של התוכי גריי. אלא שגריי לא אוהב משטר, ובשמחה רבה גורם להרס ולכלוך על שולחן הכתיבה של הף. שלא לדבר על הפורענות שהטיל על חדר האמבטיה (כולל מריחת משחת השיניים על פני כל מקום אפשרי). אולם גריי מתברר לא רק כמזיק חסר מעצורים, אלא גם כבלש בקנה מידה של שרלוק. המלים שהוא אומר ללא שליטה לכאורה, מסתברות כרלוונטיות מאוד לעלילה שמסתבכת והולכת.

תוך כדי כך אנו למדים לא מעט על קיימברידג' האוניברסיטאית. אוניברסיטה שכוללת קולג'ים שונים ומסורות המלוות אותם (שלושים ואחד קולג'ים שהוותיק ביניהם בין יותר משבע מאות שנה). אנו למדים על מנהגי האכילה בקולג' (שולחנות מיוחדים לסגל, ארוחות ערב מוקפדות עם מקומות ישיבה שנקבעים מראש לפי קריטריונים מוזרים). אנו שומעים על מסיבות 'מאי' של הסטודנטים

גריי מתברר לא רק כמזיק חסר מעצורים, אלא גם כבלש בקנה מידה של שרלוק. המלים שהוא אומר ללא שליטה לכאורה, מסתברות כרלוונטיות מאוד לעלילה שמסתבכת והולכת.

שנערכות באופן קבע בחודש יוני (וכמנהג בריטים מסורתיים, משולבות באלכוהול בלי די), ועוד פרטים לא מעטים על העיירה ועל האוניברסיטה. בעניין זה נציין כי מילון מונחים קצר ומועיל של שני עמודים, המסביר את 'מונחי קיימברידג' מופיע בסוף הספר.

בהומור מושחז תוקפת סוואן פה ושם את הלך הרוח האקדמאי. כך למשל היא מסבירה כיצד צריכים להתנהל שיחות בין אקדמאים. **המילה "מרתק" היא תמיד בחירה טובה כאשר משוחחים עם אנשים ממדעי הטבע, בשעה שאנשי מדעי החברה מעדיפים בדרך כלל את המילה "מחריד". חשוב רק לא לבלבל בין השניים.** בהתאם להמלצה זו פועלים הף וגריי כשהם מוצאים עצמם בלב ארוחה אקדמית משמימה, עם מיקרוביולוג מימין ופיזיקאי גרעין משמאל (האסטרטגיה הוכחה כמוצלחת גם לתוכי).

אולם החלק המרתק ביותר קשור ליחסים המתפתחים בין ד"ר אוגוסטוס לתוכי גריי. אי אפשר לחשוב על דמויות מנוגדות מהם (בלי קשר להיות אחד בן אנוש והשני תוכי). הף הוא ביישן ושתקן. גריי לעומת זאת איננו בולם את פיו ולשונו ברגעים המביכים ביותר (המילים "סקס" ו-"טינופת" חביבות עליו במיוחד). כמו בכל ספריה של סוואן, החיות מגלות אישיות נמרצת ופעילה, אפילו יותר מבני האדם. איכשהו, הכל נשמע ונקרא נורמלי לחלוטין, והקוראים מתאהבים בשניים. ולשמחתנו, הצמד-חמד מצליח לפתור את התעלומה לשביעות רצוננו, והכל בא על מקומו בשלום (להוציא המתים בדרך, מנוחתם עדן).

נדגיש כי הספר הוא ספר מתח מעולה. דהיינו, עלילה מסקרנת, טוויסטים מפתיעים, סביבה מעניינת ועוד. אולם יש בו שאר רוח וייחודיות שאין בספר מתח רגיל. סוואן משלבת כתיבה קלילה עם הומור מעודן, אך תוך כדי כך מצליחה לעסוק בנושאים מעמיקים הרבה יותר. וכמובן, מי יכול להימנע מקריאת ספר שאחד מגיבוריו הוא תוכי?

מומלץ לכל מי שרוצה לקרוא ספר מתח שנושק לספרות יפה, עם דמויות שונות בעליל מהמקובל.

אולם החלק המרתק ביותר קשור ליחסים המתפתחים בין ד"ר אוגוסטוס לתוכי גריי. אי אפשר לחשוב על דמויות מנוגדות מהם (בלי קשר להיות אחד בן אנוש והשני תוכי).